

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК, АНАЛІЗ ТА АУДИТ

УДК: 657

Демчук О.М. к.е.н., доцент,
кафедри обліку і оподаткування
Таврійського державного агротехнологічного університету

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОНАННЯ КОШТОРИСУВ БЮДЖЕТНИХ УСТНОВАХ

Анотація. У статті проаналізовано показники виконання доходної та видаткової частини загального та спеціального фондів кошторису вищого навчального заклад, на прикладі Таврійського державного агротехнологічного університету. Проведено аналіз видатків вищого навчального закладу в розрізі кодів економічної класифікації. Визначено напрямки оптимізації витрат та залучення додаткових надходжень для фінансування видатків, пов'язаних з діяльністю установи

Ключові слова кошторис, виконання кошторису, загальний фонд, спеціальний фонд, доходи, видатки, витрати, розпорядники бюджетних коштів

JEL code classification: M4, M41, M48

Demchuk Elena
Ph.D., associate professor
Department of Accounting and Taxation
Tavriya State Agrotechnological University

FEATURES OF IMPLEMENTATION OF BUDGET INSTALLATIONS

Problem: Today, budget institutions that operate under difficult economic conditions and with a budget deficit require a flexible system of measures aimed at compliance with the law on the effective and targeted use of budget funds, both for the general and special fund. The main source of information for monitoring the implementation of the budget is the accounting data.

The main research material. Let's consider the order of execution of the estimate by the institution of education on the example of the Tavria State Agrotechnological University. Higher educational institutions of Ukraine of state and communal ownership are financed by the budget-based method on the basis of estimates, which approve revenues and provide the authority to carry out expenditures for the performance of their functional duties.

They have the right to exercise their activities only within the limits of budget allocations, which are approved by the following documents: estimates; plans of general budget funds allocations; plans for granting credits from the general fund of the budget; special fund plans. And for higher educational establishments, scientific institutions and health facilities also within the limits of budgetary allocations, approved by plans of use of budgetary funds and monthly plans of use of budgetary funds.

Conclusions. In a market economy, financing of higher education institutions should ensure the training of a highly qualified specialist for the labor market, therefore, in our opinion, state policy should be aimed at supporting and developing institutions of higher education.

In order to improve the organization of the compilation and implementation of the estimates, it is necessary to develop and adopt a single standard methodology for compiling them according to expenditures, which should be economically and scientifically substantiated in each direction of training of specialists and in the context of each code of the economic classification of expenditures.

Key words: budget, execution of estimates, general fund, special fund, expenditures, expenditures, spending units

Постановка проблеми. На сьогодні бюджетні установи, які функціонують в складних економічних умовах при дефіциті бюджету потребують гнучкої системи заходів, спрямованих на дотримання законодавства, щодо ефективного та цільового використання бюджетних коштів, як загального, так і спеціального фонду. Основним джерелом інформації для контролю за виконанням кошторису є дані бухгалтерського обліку.

Кошторис – це основний плановий фінансовий документ бюджетної установи, яким на бюджетний період встановлюються повноваження щодо отримання надходжень і розподілу бюджетних зобов'язань, здійснення платежів для виконання бюджетною установою своїх функцій та досягнення визначених відповідно до бюджетних призначень результатів [1].

Згідно цього визначення, можна з впевненістю стверджувати, що кошторис – це найважливіший документ бюджетної установи, без якого вона не може здійснювати фінансово-розрахункову діяльність, а отже і взагалі функціонувати.

Оскільки установи державного сектору утримуються за рахунок коштів державного або місцевих бюджетів, то першочерговим завданням таких установ є раціональне використання цих коштів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням аналізу виконання кошторису бюджетних установ присвячені роботи О.Богоднюк, В. Васильєвої, фінансовий контроль складання та виконання кошторису було розглянуто І. Максименко, дослідженню методики аналізу виконання кошторису присвячені наукові праці О. Яришко, Є. Ткаченко, А. Шаповал.

Формулювання цілей статті. Основною метою написання статті є дослідження особливостей виконання кошторису в закладах освіти, на прикладі Таврійського державного агротехнологічного університету, та визначення пріоритетних напрямків ефективного витрачання бюджетних коштів.

Виклад основного матеріалу. Розглянемо порядок виконання кошторису Таврійським державним агротехнологічним університетом (далі –ТДАТУ). Вищі навчальні заклади України державної та комунальної власності фінансуються за кошторисно-

бюджетним методом на підставі кошторису, в якому затверджуються доходи та надаються повноваження здійснювати видатки з метою виконання своїх функціональних обов'язків.

Бюджетні установи, в особі їх керівників є розпорядниками бюджетних коштів, яким надається право отримувати бюджетні асигнування та здійснювати витрачання бюджетних коштів. Свою діяльність вони мають право здійснювати лише в межах бюджетних асигнувань, які затверджуються наступними документами: кошторисами; планами асигнувань загального фонду бюджету; планами надання кредитів із загального фонду бюджету; планами спеціального фонду. А для вищих навчальних закладів, наукових установ та закладів охорони здоров'я в межах бюджетних асигнувань, затверджених планами використання бюджетних коштів також і помісячними планами використання бюджетних коштів [3].

Кошторис ТДАТУ складається із загального та спеціального фондів. Загальний фонд включає надходження із загального фонду бюджету та розподілу видатків за економічною класифікацією. Спеціальний фонд містить надходження коштів за їх джерелами надходження за групами та їх розподіл за кодами економічної класифікації видатків згідно з законодавством.

Формування доходної частини складається виходячи з потреби в бюджетних коштах, з середньорічної чисельності студентів аспірантів, докторантів, що навчаються за державним замовленням за кожним напрямком підготовки та на підставі фактичних видатків за попередній бюджетний рік.

Доходна частина спеціального фонду планується, виходячи з переліку платних послуг, які надаються вищим навчальним закладом згідно чинного законодавства, а саме:

- підготовки понад державне замовлення в межах ліцензійного обсягу відповідно до договорів, укладених з фізичними та юридичними особами на підготовку кадрів за відповідними напрямами, аспірантів та докторантів, робітничих кадрів;
- перепідготовки та підвищення кваліфікації; навчання студентів, аспірантів, докторантів з числа іноземців за укладеними договорами;

- ліцензійного обсягу прийому осіб на довузівську підготовку;
- проведення наукових конференцій, семінарів; площі приміщень і вартості індивідуального майна, яке надається в оренду;
- кількості ліжко-місць у гуртожитках;
- наявності спортивно-оздоровчих баз;
- обсягів реалізації сільськогосподарської продукції, та ін. [1].

Показники видатків, як за загальним так і за спеціальним фондом повинні бути економічно обґрунтованими і підтверджені відповідними розрахунками за кожним кодом економічної класифікації, деталізовані за видами та кількістю товарів (робіт, послуг) із зазначенням вартості за одиницю.

Відповідальність за цільове та ефективне витрачання бюджетних коштів та закріпленого за установою майна несе керівник навчального закладу.

Інформація, яка необхідна для здійснення аналізу виконання кошторису, отримана з таких документів університету:

- лімітної довідки;
- кошторисів;
- планів асигнувань;
- помісячних планів асигнувань;
- помісячних планів використання;
- розрахунків до кошторисів;
- індивідуальних кошторисів на надання платних послуг;
- довідок про внесення змін до кошторису та плану асигнувань;
- виписок по рахунках, відкритих в органах Державної казначейської служби;
- карток аналітичного обліку касових та фактичних видатків;

меморіальних ордерів; фінансової та бюджетної звітності.

Виконання кошторису – це процес отримання доходів та здійснення їх витрачання для забезпечення діяльності бюджетних установ. Результатом виконання кошторису є фінансовий результат, який може бути позитивним, негативним та нульовим.

Порядок виконання кошторису наведено на рисунку 1.

На виконання доходної частини загального фонду кошторису впливає своєчасність та повнота отриманого фінансування із загального фонду бюджету у вигляді асигнувань.

В свою чергу, поповнення спеціального фонду пов'язано з: надходженнями від надання платних послуг за групами:

- послуг, що надаються бюджетною установою згідно з їх основною діяльністю;
- додаткової (господарської) діяльності;
- оренди майна;
- від реалізації майна (крім нерухомого),
- а також від отримання благодійних внесків, грантів, дарунків, тощо.

Аналіз динаміки і структури доходів ТДАТУ наведено в таблиці 1.

Аналіз даних таблиці 1 свідчить, що частка надходжень загального фонду в структурі доходів на протязі 2015-2017 рр. залишається майже незмінною, та складає відповідно 70,0; 66,7 та 70,4%. В свою чергу, в структурі доходів спеціального фонду 2017р. значну частку складають надходження від послуг, що надаються бюджетною установою та додаткової (господарської) діяльності, відповідно 47,3 та 48,0%, благодійні внески – 3,8%.

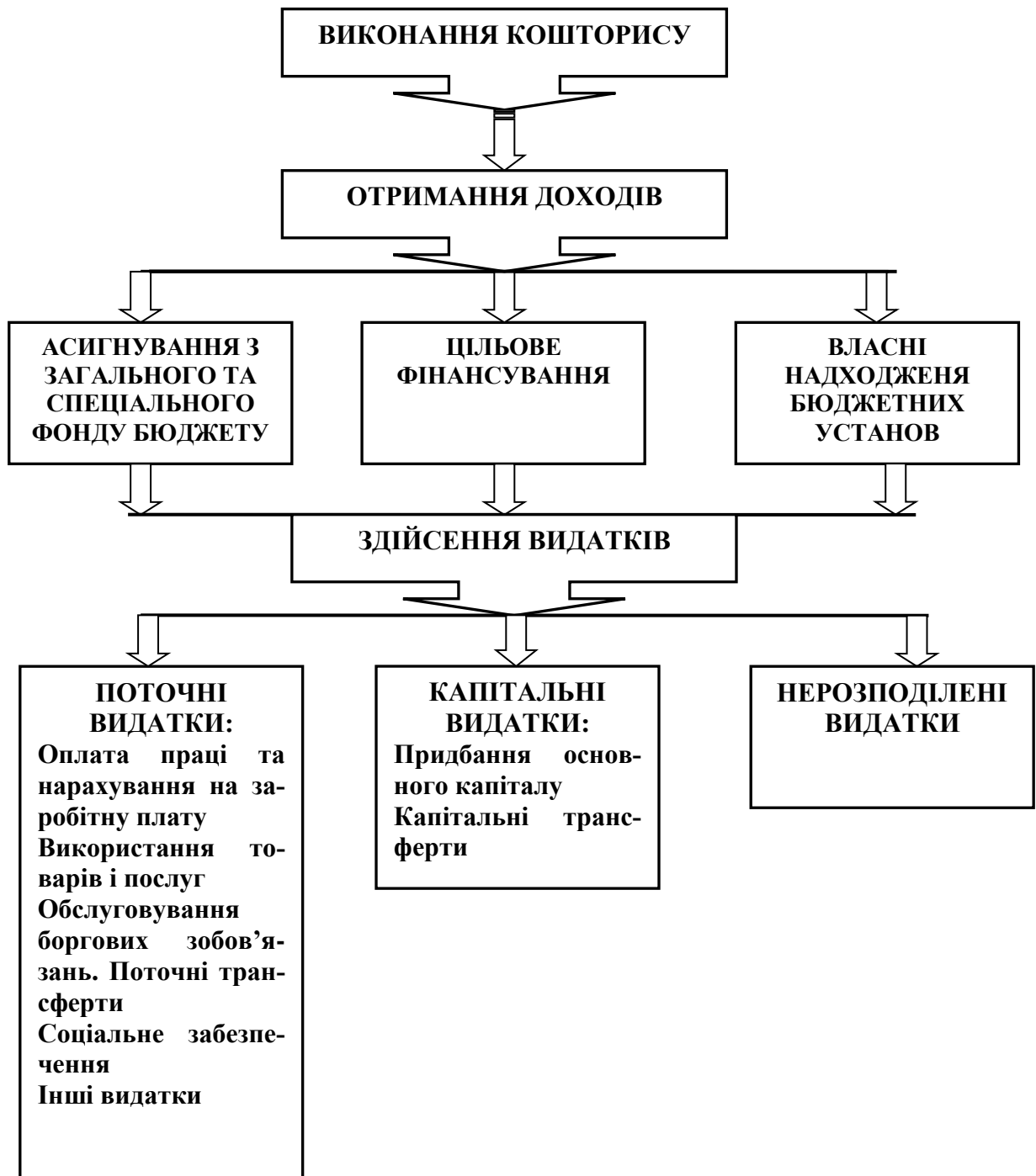

Рис. 1. Порядок виконання кошторису бюджетними установами

Виконання кошторису видатків, у першу чергу, залежить від своєчасності та повноти отримання доходів загального та спеціального фондів. Аналіз економічної ефективності виконання кошторису видатків загального та спеціального фондів наведено у таблиці 2.

З даних таблиці видно, що видатки по загальному фонду профінансовані у повному обсязі, фактичні видатки дорівнюють касовим. У 2017 р. порівняно з 2015 р. видатки

збільшилися на 18154,1 тис. грн. у зв'язку зі збільшенням розміру мінімальної заробітної плати та підвищення посадових окладів працівників університету. По спеціальному фонду касові видатки проведені у межах фактичних надходжень та збільшилися на 5372,7 тис. грн. у 2017 р відносно 2015 р. Фактичні видатки менше касових за рахунок придбання необоротних активів та залишків запасів на складі.

Таблиця 1

Аналіз структури доходів ТДАТУ у 2015–2017 рр.

Показники	Значення, тис. грн			Питома вага, %		
	2015р	2016р	2017р	2015р	2016р	2017р
доходи загального фонду	55453,1	58621,1	73607,2	70,0	66,7	70,4
доходи спеціального фонду, т.ч.:	23872,9	29290,1	30882,2	30,0	33,3	29,6
послуг, що надаються бюджетною установою згідно з їх основною діяльністю	12342,7	12289,4	14608,7	51,7	42,0	47,3
додаткової (господарської) діяльності	10190,0	15360,1	14811,2	42,68	52,4	48,0
оренди майна	200,0	224,8	218,0	0,8	0,8	0,7
від реалізації майна (крім нерухомого)	5,0	17,2	68,3	0,02	0,1	0,2
благодійні внески, гранти та дарунки	1135,2	1398,6	1176,0	4,8	4,7	3,8
всього доходів	79326	87911,2	104489,4	100	100	100

Джерело: розрахунки автора

Таблиця 2

Аналіз виконання кошторису видатків ТДАТУ у 2015–2017 рр.

Показники	Значення, тис. грн			Відхилення, +/-
	2015р	2016р	2017р	2015р/2017р
Загальний фонд				
затверджено	55453,1	58621,1	73607,2	+18154,1
профінансовано (касові видатки)	55453,1	58621,1	73607,2	+18154,1
фактичні видатки	55453,1	58621,1	73607,2	+18154,1
фінансовий результат	0	0	0	0
Спеціальний фонд				
затверджено	23872,9	29290,1	30882,2	+7009,3
профінансовано (касові видатки)	23711,3	28914,0	29084,0	+5372,7
фактичні видатки	21964,6	28677,7	28763,0	+6798,4
фінансовий результат	1908,3	612,4	2119,2	+210,9

Джерело: розрахунки автора

Більш детально розглянемо структуру видатків загального та спеціального фондів у розрізі кодів економічної класифікації видатків у таблиці 3.

За даними таблиці 3, можна зробити висновки, що найбільшу частку касових видатків у 2016 р., склали витрати на заробітну плату з нарахуваннями: по загальному фонду – 59,6%, по спеціальному – 46,8%. Виконання кошторисів видатків свідчить, що вищий навчальний заклад на рівні держави не забезпечується достатнім фінансуванням за такими статтями, як:

- видатки на придбання матеріалів, обладнання, інвентарю; оплату послуг (крім комунальних);

- придбання основних засобів та предметів довгострокового користування;

- проведення капітальних ремонтів навчальних корпусів, гуртожитків;

- реконструкцію будівель, які потребують впровадження заходів спрямованих на тепло- та енергозбереження.

На сьогодні ці видатки проводяться за рахунок власних надходжень.

Таблиця 3

Аналіз структури видатків виконання кошторисів ТДАТУ, 2016р

КЕКВ	Загальний фонд		Спеціальний фонд	
	касові видатки, тис. грн	частка, %	касові видатки, тис. грн	частка, %
2111 Заробітна плата	28746,05	49,0	11083,41	38,3
2120 Нарахування на заробітну плату	6255,35	10,6	2468,42	8,5
2210 Предмети, матеріали, обладнання та інвентар у, т.ч. м'який	1872,41	3,2	6566,32	22,7
2220 Медикаменти та перев'язувальні матеріали			1,50	0,01
2230 Продукти харчування	1527,33	2,6		
2240 Оплата послуг (крім комунальних)			1705,40	5,89
2250 Видатки на відрядження			159,26	0,5
2271 Оплата теплопостачання	390,00	0,7	769,96	2,7
2272 Оплата водопостачання	222,69	0,4	449,43	1,6
2273 Оплата електроенергії	1228,78	2,1	966,62	3,3
2274 Оплата природного газу	1955,74	3,3	646,92	2,2
2282 Окремі заходи по реалізації державних програм не віднесених до заходів розвитку			26,73	0,1
2720 Стипендії	16109,98	27,6	70,14	0,2
2730 Інші поточні трансфери населенню	312,77	0,5		
3110 Придбання обладнання і предметів			1559,2	5,4
2800 інші поточні видатки			1430,09	5,0
3130 Капітальний ремонт			52,99	0,2
3120 Капітальне будівництво			1020,06	3,4
Разом	58621,1	100	28914,00	100

Джерело: розрахунки автора

Висновки. Виходячи з проведених досліджень, можна зробити наступні висновки:

1. В умовах ринкової економіки фінансування вищих навчальних закладів повинно забезпечити підготовку висококваліфікованих фахівців для ринку праці, тому, на нашу думку, державна політика має бути спрямованою на підтримку та розвиток закладів вищої освіти.

2. Збільшення доходної частини кошторису за спеціальним фондом можливо за рахунок розширення кількості видів платних послуг, що можуть надаватися закладами освіти.

3. Ефективне використання бюджетних коштів неможливе без вирішення проблем фінансування сучасної вищої освіти та вимагає розроблення нових підходів до організації фінансування їх діяльності на державному рівні.

4. Для поліпшення організації складання та виконання кошторисів необхідно розробити та затвердити єдину типову методику для їх складання за видатками, які повинні бути економічно та науково обґрунтовані за кожним напрямом підготовки фахівців та в розрізі кожного коду економічної класифікації видатків.

Список літератури:

1. Бюджетний кодекс України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>
2. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» № 996-XIV від 16.07.1999 р. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/996-14>
3. Порядок складання, розгляду, затвердження та основних вимог до виконання кошторисів бюджетних установ» від 28 лютого 2002 р. № 228 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/228-2002-p>
4. Богданюк О.В. Аналіз виконання кошторису як спосіб ефективного контролю використання коштів бюджетної установи / О.В. Богданюк // *Культура народів Причорномор'я*. — 2013. — № 256. — С. 13-16. — Бібліогр.: 4 назв. — укр.
5. Васильєва В. Сутність та особливості аналізу виконання кошторису доходів і видатків бюджетної установи / В. Васильєва // [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.spilnota.net.ua/ua/article/id-1711/>
6. Євко Н.О. Касові та фактичні видатки бюджетних установ: їх суть та економічне значення / Н.О.Євко // *Управління розвитком*. - №21. - 2012. - С.122-125.
7. Лучко М.Р. Контроль у державному секторі економіки: навч. посіб / М. Р. Лучко, Н. М. Зорій, Н. М. Хорунжак. - Тернопіль: ТНЕУ, 2015. - 287 с.
8. Максименко І.Я. особливості проведення державного фінансового контролю в частині складання і виконання кошторисів бюджетних установ/ І.Я. Максименко. Ю. Л. Радченко// [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.investplan.com.ua/pdf/19_2017/10.pdf
9. Сердюк М.Я. Особливості аналізу доходів і видатків бюджетних установ на прикладі територіального центру надання соціальних послуг краматорської міської ради / Сердюк М.Я., Гурова А.В.// *научний вестник ДГМА*. № 3 (24е), 2017.-с. 139-148
10. Шаповал А.С. Методика економічного аналізу виконання кошторису бюджетних установ/ Шаповал А.С.// «Молодий вчений». № 3 (30). 2016. - с. 234-238
11. Фінансова звітність Таврійського державного агротехнологічного університету 2015-2017рр
12. Облік у бюджетних установах : Навчальний посібник. / за ред. Леня В.С. — Черні- гів: Десна Поліграф, 2016. — 560 с. ISBN 978-617-7323-61-6.
13. Яковишина Н. А. Аналіз кошторису доходів і видатків бюджетної установи [Електронний ресурс] / Н. А. Яковишина, Є. В. Майданюк. - Режим доступу: <http://www.rusnauka.com>.
14. Яришко О.В. Фінансовий аналіз діяльності бюджетних установ / О.В. Яришко, Є.Ю. Ткаченко // *Вісник Запорізького національного університету. Економічні науки*. - 2008. - № 1(3). - с. 174-180.

References

1. Byudzhetniy kodeks Ukrayini [Online]. Retrieved from: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>
2. Zakon Ukrayini «Pro buhgalterskij oblik ta finansovu zvitnist v Ukrayini» № 996-XIV vid 16.07.1999 r. [Online]. Retrieved from: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/996-14>
3. Poryadok skladannya, rozglyadu, zatverdzhennya ta osnovnih vimog do vikonannya koshtorisiv byudzhetnih ustanov» vid 28 lyutogo 2002 r. № 228 [Online]. Retrieved from: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/228-2002-p>
4. Bogdanyuk, O.V. (2013) Analiz vikonannya koshtorisu yak sposib efektyvnogo kontrolyu vikoristannya koshtiv byudzhetnoyi ustanovi. *Kultura narodov Prichernomor'ya*, № 256, p. 13-16. — Bibliogr.: 4 nazv. — ukr.
5. Vasilyeva, V. Sutnist ta osoblivosti analizu vikonannya koshtorisu dohodiv i vidatkiv byudzhetnoyi ustanovi. [Online]. Retrieved from: <http://www.spilnota.net.ua/ua/article/id-1711/>
6. Yevko, N.O. (2012) Kasovi ta faktichni vidatki byudzhetnih ustanov: yih sut ta ekonomichne znachennya. *Upravlinnya rozvitkom*, №21, p.122-125.
7. Luchko, M.R. (2015) Kontrol u derzhavnomu sektori ekonomiki: navch. posib [M. R. Luchko, N. M. Zorij, N. M. Horunzhak]. *Ternopil: TNEU*, - 287 p.
8. I.Ya. Maksimenko, Yu. L. Radchenko osoblivosti provedennya derzhavnogo finansovogo kontrolyu v chastini skladanya i vikonannya koshtorisiv byudzhetnih ustanov. [Online]. Retrieved from: http://www.investplan.com.ua/pdf/19_2017/10.pdf
9. Serdyuk M.Ya., Gurova A.V (2017) Osoblivosti analizu dohodiv i vidatkiv byudzhetnih ustanov na priklyadi teritorialnogo centru nadannya socialnih poslug kramatorskoyi miskoyi radi. *nauchnyj vestnik DGMA*. № 3 (24e), p. 139-148
10. Shapoval A.S. (2016) Metodika ekonomichnogo analizu vikonannya koshtorisu byudzhetnih ustanov. «*Molodij vchenij*», № 3 (30), p. 234-238
11. Finansova zvitnist Tavrijskogo derzhavnogo agrotehnologichnogo universitetu 2015-2017rr
12. Oblik u byudzhetnih ustanovah : Navchalnij posibnik. [za red. Lenya V.S.]*Cherni- giv: Desna Poligraf*, 560 p. ISBN 978-617-7323-61-6.
13. N. A. Yakovishina, Ye. V. Majdanyuk Analiz koshtorisu dohodiv i vidatkiv byudzhetnoyi ustanovi [Online]. Retrieved from: <http://www.rusnauka.com>.
14. O.V. Yarishko, Ye.Yu. Tkachenko (2008) Finansovij analiz diyalnosti byudzhetnih ustanov. *Visnik Zaporizkogo nacionalnogo universitetu. Ekonomichni nauki*, № 1(3), p. 174-180.

УДК 339.138

Коноваленко А.С., к.е.н., ст. викладач
Таврійський державний агротехнологічний університет

ВПЛИВ БРЕНДУ НА ПОВЕДІНКУ СПОЖИВАЧІВ НА РИНКУ ДИТЯЧОГО ХАРЧУВАННЯ

Анотація. У статті розглянуто вплив бренду на поведінку споживачів на ринку дитячого харчування через ключові функції бренду та його культуруутворюючу роль. Наведено приклади позиціонування відомих на ринку України брендів, що пропонують продукти для споживання дітьми. Зазначено, що сприйняття бренду залежить від вікової категорії дітей із урахуванням їх фізіологічних, психічних, соціальних аспектів розвитку. Наведено підходи до вікової періодизації дітей та підлітків, які можливо застосовувати із маркетинговими цілями.

Ключові слова: маркетинг, бренд, брендинг, дитяче харчування, культура, споживання, вікова періодизація, сегмент, позиціонування, ринок, поведінка споживача

Jel code classification: M31, M39

Konovalenko A. PhD, ass. prof.,
Tavriya State Agrotechnological University.

BRAND'S INFLUENCE ON CHILDREN'S BEHAVIOR BEAUTY ON THE CHILD FEEDING MARKET

Abstract. The article defines the place of innovation marketing in the process of the formation of competitive advantages.

Formulation of the problem. The quality of baby food is mainly seen as a medical aspect, a pedagogical aspect (in the context of the formation of a child-rearing culture), or as a market aspect that takes into account the availability of supply and demand for the products concerned. The reduction of the population's ability to pay and its impact on the standard of living in Ukraine has led to a sharp increase in the issue of the possibility of providing parents and children with the education of children and adolescents with proper nutrition. The ways of ensuring the safety of baby food is becoming a social priority.

The article considers the influence of the brand on consumer behavior in the children's food market through the main brand functions and its cultural role. There are examples of positioning known brands in Ukraine that offer products for children's consumption. It is noted that perception of a brand depends on the age category of children, their physiological, psychological and social aspects of growing.

Setting objectives. The purpose of the paper is to summarize the theoretical positions on the brand's influence on the behavior of consumers on the baby food market.

Conclusions: The influence of the brand on children's audiors has a significant cultural role, which increases the need to adhere to the principles of social responsibility of business and the principles of business ethics in the market.

Key words: marketing, business, innovations, innovative marketing, intramarketing, phase analysis.

Постановка проблеми. Якість дитячого харчування розглядається здебільшого як питання медичного характеру, педагогічний аспект (у розрізі формування культури харчування дітей) або як ринковий аспект, що враховує наявність попиту та пропозиції на відповідні продукти. Зниження платоспроможності населення та його вплив на рівень життя в Україні обумовлює загострення питання щодо можливості забезпечення батьками та закладами дитячого виховання та освіти належної якості харчування дітей та підлітків. Шляхи забезпечення безпеки дитя-

чого харчування набуває соціального пріоритету.

Погіршення економічної ситуації та ускладнення умов здійснення бізнесу в Україні призводить до загострення конкуренції на ринку, що, у свою чергу, підштовхує сучасних виробників посилювати маркетинговий вплив на вибір споживачами їх продукції, обумовлює необхідність пошуку шляхів зниження вартості товару, іноді, навіть за рахунок зниження його якості та харчової цінності. Трансформація традиційних підходів до вибору товарів споживачами або зміна